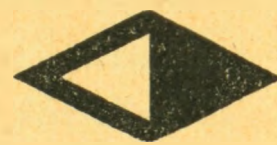

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE

SZEMLÉJE

SZOMBÁT

A Szentegylet 146. évi közgyűlése

Reformistentisztelet Pesten. — Ahol naponta 1000 beteget gyógyítanak. — Katolikus nő 5000 pengőt hagyományozott a Zsidó kórháznak. — Emlékezések gróf Tisza Istvánról. — Kálman Ödön kőbányai főrabbi cikke. Olvasom . . . ! Nem olvasom . . . ! — Színes riportok, érdekes hírek, stb.

VII. évfolyam 10—11. szám.

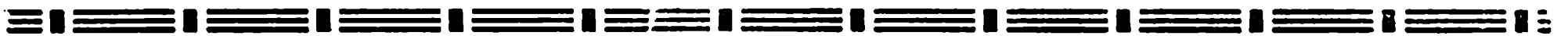
1934. május 9

A címlap Berény Róbert rajza.

A Zsidó Kórház egy katolikus vallású nőbetege 5000 pengős ágyalapítványt tett

A napokban zsidó célra érdekes végrendekezés történt, amely körülményeinél fogva megérdemli, hogy a nyilvánosság előtt beszámoljunk róla. A zsidó kórház egyik osztályán fekszik hetek óta egy idősebb uriaszony Pézuska Irma magánzónő. A katolikus vallású uriaszony a napokban a kórház személyzete előtt szóbeli végrendeletet tett és ebben intézkedett 79 ezer pengős készpénzvagyonáról. Vagyonából a legnagyobb összeget — 30 ezer pengőt — a mentőknek hagyományozta, a fennmaradó összegről pedig úgy végrendekezett,

hogy az különböző jótékonyági illetve szociális intézmények között osztassék fel. Megemlékezett többek között a Bródy kórházról is, amelynek részére egy 5000 pengős ágyalapítványt tett. Pézuska Irma hangsúlyozta a jelenlévők előtt, hogy ezzel az ágyalapítvánnyal elismerését akarja kifejezni a kitűnő bánásmód és a nagyszerű orvosi kezelés fölött, amelyben a kórházban része van. Értesülésünk szerint megtörtént az intézkedés az iránt, hogy Pézuska Irma szóbeli végrendeletét írásba foglalják.

A szegedi hitközség jelentése

A szegedi hitközség évi jelentését, mint mindig, most is érdemes figyelemmel elolvasni. Roppant érdekes Biedl Samu egyéni megvilágításában a nálunk elmúlt diákzavargásokkal és a német zsidók helyzetével foglalkozó rész. Ebből egy mondatot ideiktatunk: „És bennünket, szegedi zsidókat német részről annál fájdalmasabban érint ez, mert 1917-ben, amikor rosszul vagy egyáltalán nem táplált német gyermekek előntötték Szegedet, ezek a keresztény gyermekek a szegedi zsidóknál találtak menedékhelyet, gondos szülőket és feltáplálva kerültek vissza Németországba.“ Közli továbbá a Vallásügyi minisztérium leiratát, melyben felhívja a szegedi hitközséget, hogy ezentúl ne használja az eddigi címét: „Szegedi Zsidó Hitközség“, hanem helyesen így: „Szegedi Izraelita Hitközség“. A minisztérium az indokolásban hivatkozik az 1895:XLII. t. c.-re, mely nem a zsidó, hanem az izraelita vallást nyilvánítja törvényesen bevett vallásnak.

Nagyon szomorú a jelentésnek alább közölt statisztikája, mely sajnosan igazolja a Szombat megállapítását, hogy nem a kitérések, hanem az egyke és az egysepusztit végveszéllyel sorainkban. „Az

1933. évben született Szegeden 22 (25) gyermek, esketés volt 26 (25), haláleset 88 (101), zsidó vallásra tért 3 (4), kitért 8 (7).“

A hitk. kórházainak Főorvosi Tanácsa visszautasítja a kórházak ellen intézett sajtótámadásokat

A pesti izr. hitközség kórházainak Főorvosi Tanácsa ez év április 25.-én ülést tartott, melyen egyhangulag a következő határozatot hozta:

„A kórházak Főorvosi Tanácsa megütközéssel állapítja meg, hogy az utóbbi időben az egyik felekezeti lap rendszeresen olyan támadásokat intéz a Pesti Izraelita Hitközség kórházai ellen, melyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a kórházak jó hírét és a kórházak iránt mutatkozó általános bizalmat megrendítsék. Az illető lapnak e támadásait vissza kell utasítanunk, mert azok alaptalan, vagy tendenciózus elferditésekkel fordulnak a kórházak ellen.

A Pesti Izraelita Hitközség Kórházainak Főorvosi kara visszautasítja a vádak és arra kéri az Előljáróságot, keresne módot arra, hogy kórházainkat ezen méltatlan támadások ellen megvédelmezze.“

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Dr. KÁLMÁN ÖDÖN kőbányai főrabbi:

REFLEXIÓ

A SZOMBAT utolsó és utolsóelőtti számaiban Dr. *Beneschofsky* Imre és Dr. *Schwarcz* Benjámín tollából megjelent cikkekhez.

Szerkesztő Uram!

*Minden lendület és ügybuzgóság, mellyel egyházi és világi vezetőink hitbeli dolgainkat szolgálni kívánják, mindaddig kárba-
veszett fáradság, míg őszinteség hijján, idejét multa, magunkra
erőszakolt eszközökkel és módokkal, ghettómaradványnak nézett
vallást kívánunk tatarozni!*

Ghettómaradványnak tekinti ma vallásunkat egyházi vezető, vi-
lági előljáró és a nagyközönség egyaránt . . .

Egyházi vezetőink — rosszul értelmezett — konzervativság *lát-
szatában* kívánnak működni! Minden megmozdulást, melyet készen
nyujtana az élet, melyet magunkévá tehetnénk, melyet felhasználhat-
nánk, mellyel erősödhetnénk, mellyel új vért szívhatnánk ereinkbe
— *visszautasítanak*, mert a ghettóban az nem szerepelt nevelő vagy
tanító eszköz és módként, tehát az „chukkász hagój“, az nemzsidó
életforma!

Sehol a világon nincs oly szabad mozgása a papnak, mint a
zsidóságban. Nincs egyházi főhatósága a legkisebb falu rabbijának
sem, kinek felelősséggel tartoznék a felnőttek és az ifjuság tanításá-
ban és nevelésében. S mégis, — *sehol annyira nem néz lelkész
kifelé, nem tekintget másfelé, nem teszi lépéseit, eszközeit függővé
— más véleményétől, nem nyomja el saját tapasztalatait, terveit,
önálló intézkedési hajlamait — mint a zsidóságban . . .*

Kollega urak! Valljuk csak be nyiltan! Hányszor merült fel
lelkükben, sőt fehérasztalnál is: eszme, terv, nevelési mód, mellyel
megragadni lehetne a szörnyen indifferens zsidó lelket, fölnőttét, de
különösen az ifjuét, és a sopánkodás után jött a „de“ — de „ezt a
módszert zsidó körök még nem vették igénybe, ez eddig másként

volt szokás“, — „még ujitóknak, reformereknek néznek bennünket“ és — abbamaradt a szép tervek végrehajtása. Mégcsak rabbi egyesületi ülés elé se kerül a való életből meritett terv, — mert ott is mindenki fél a — másiktól.

Ghettómaradványnak nézik papjaink vallásunkat, középkori kőszentségnek, melyből, ha törik is naponta egy-két szilánk, — mert törik, morzsolódik, itt-ott már a külső szilánkleváláson túljutottunk és belsőig jut a hasadozás, — ez elől két marokkal szoritják le szemeiket, — csak őket *konservatívoknak nézzék!* Dehogy szabad más vallásnál kipróbált intézményeket meghonosítani! „Dehogy szabad zsidó inasoknak vasárnap istentiszteletet tartani, — hiszen ez vasárnapünneplés lenne!“ — hallottam egyszer s közben a

zsidó inasokat teljesen hatalmukba kerítik vallás ellen dolgozó körök.

„Dehogy szabad szombat délután muszafistentiszteletet tartani!“ — közben a 12 éves iskolai idő alatt (4 elemi és 8 középiskola) egyetlen egy muszafistentiszteletet nem lát a diák. „Lelkigyakorlat? — hogy szabadna ilyen nem zsidó fogalmat és intézményt magunkévá tenni!“ — közben a zsidó diák, miután a lelkigyakorlatok idején szünetel az előadás, — vagy a jégen korcsolyázik, vagy, ha értelmesebb, azt kérdi hitoktatójától: hát a mi vallásunk nem kíván ünnep előtt egy kis magunkbaszállást, egy kis ünnepi lelki tisztulást, emelkedést, csak a nemzeti létre emlékeztető mazzó-keserüséget?! Mig más vallásuaknak valóban elismerésre méltón át meg átjárja lelkét a valláserkölcsi kontemplatív elmélyedés,

a lelkigyakorlatok kitörülhetetlen nyomokat hagynak az ifju lelkében,

a zsidó fiuk ugyanakkor futballoznak, mert a lelkigyakorlat az — *chukasz hagó*j. Közben tessék elolvasni az öngyilkosok és az idegintézetben kezelték vallási arányszámát!

A nők a kitérések tanácslói és előmozdítói. Ez elvitázhatatlan Midőn az *ifjusági* istentiszteleten a templom egyik hajójában a fiuk, a másik oldalon a leányok (negyedik polgárig) ültek, egyik kollega így szólt: nem lehet leányokat férfitemplomba vinni nálunk, mit szólnának a városunkban élő orthodoxok?! . . . Tehát, amit ő maga föltétlen helyesnek és célravezetőnek látna, hogy a leányok is felügyelete alatt imádkozzanak s ne a női karzaton, ezt nem teheti, mert a ghettóban nem így volt s őszinteség hijján nem saját vallásos felfogása és élete szerint intézkedik, hanem *kifelé*. Hosszu-hosszu oldalakon át sorolhatnánk fel azokat az apró intézkedéseket, melyek a *mai ember* szempontjából nézik a zsidó vallást, kipróbált pedagógiai megvalósításokat, de nem merik alkalmazni, mert „reformerek“-

nek tünnek föl. Sőt! a zsidóságban valaha élő, az idők folyamán elhanyagolt, de más vallásuk által bevezetett szokásokat sem merünk megvalósítani, helyesebben felujítani, visszahozni, — mert a mi vallásunkat ghettóállapotban kell tartani. Csak egyetlen példát említek még. Felmerült a terv, hogy ne a Világ teremtésével, Káin gyilkosságával kezdjük a bibliatörténet tanítását, hanem a kis gyermek lelkéhez közelebb álló, a gyermekérettel foglalkozó elbeszélésekkel: pl. Sámuel gyermekkorával . . . — hogy felzúgott a vészharangozás! „Börésist akarják kidobni?!“ Pedig senki nem akarta kidobni, csak a modern pedagógia, meg a régi, de nálunk elhagyott szokás szerint tanítani az értelmi fok sorrendjében.

És ghettómaradványnak nézik világi uraink is a zsidó vallást. Valami nem korszerűnek. Valami nem egyenrangúnak. Tanítványunk mondta: „Az iskolában recipiáltak minket. Elismerik vallásunkat. Ha tanulunk, jelesrendűséget elérünk mi is. Hittanórákat kapunk, mint a többiek. Az ünnepekről szólnak hitoktatóink, mint amott. De amikor eljő az ünnep és az iskola szünetet ad nekünk a zsidó ünnepen, — tehát egyenrangúnak ismer el, —

a zsidó otthon nem ad nekünk ünnepet, a zsidó ház nem ismeri el ünnepeknek a zsinó ünnepet!

Ha érzünk is némi megkülönböztetést vallásunk miatt az iskolában, az semmiesetre sem oly nagy különbség, mint az, melyet mi érzünk otthon, hogy a nemzsidó fiúnak ad ünnepet az otthon, a zsidó fiúnak nem ad! Szüleink ghettóvallásnak nézik hitünk, melyet szégyelnek! Minden önérzetünket, melyet hitoktatóink belénk plántálnak, lerombolnak akkor, ha péntek este jól lefüggönyözik szobánkat, hogy ne lássék ki az a szerény két szál gyertya, melyet az én követelésemmre gyújt anyám! — Ilyet s ilyeneket mond ma már az ifju, másodrangúnak látva vallását inkább otthona, mint iskolája nyomán.

Mi nem tettük magunkévá a recepciót! Szemünkben nincs jog a modern eszközök igénybevételére és éltünk kitöltésére!

Mi nem merünk új levegőt hozni, mert kifelé tekintgetünk Őszinteség nélkül. Nehogy ujitóknak látszódjunk. Világi vezetőink szintén szeretik a konzervatívát — hangoztatni. Nem az egyénre kötelezőleg. Hanem a papra. Intézményre.

Pedig, aki konzervatív, őszintén vallásos belül, annak nem kell félni senkitől, nem kell kifelé tekintgetni, hanem azt cselekedni, amit a ma követel, amit tapasztalatai néki sugallmazznak, ami jónak bizonyult, — ha más táborban is.

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE:

Emlékeim a Tisza szoborral kapcsolatban

A nagyváradai származású Grosz Emil professzor a Tisza szobor leleplezése alkalmából tárcát írt a Pester Lloydban Tisza Istvánról. Megemlíti, hogy már fiatal korában ismerte Tisza Istvánt, aki még jogász korában sűrűn bejárt Váradra. Pontos adatok nem állanak rendelkezésemre, de én másképp tudom a dolgot, és emlékezetem nem szokott csalni. Tisza István sose hallgatott Váradon jogot, ellenben mint huszárönkéntes — az önkéntesiskola Váradon volt — sokat tartózkodott Bihar megye fővárosában.

Grosz professzor megírja még, hogy a Tisza családnak egy földszintes háza volt Váradon, s ott volt berendezve Tisza István számára egy lakószoba. Ezt is másképp tudom. Tisza István 1880 körül volt önkéntes, akkoriban a Tisza családnak nem volt Váradon háza. Ellenben volt a Tiszáknak egy állandó bérelt lakásuk Váradon, s ez tényleg egy földszintes házban volt s ebben a lakásban szállottak meg a Tisza család tagjai, ha bejöttek Váradra. Csak később a 90-es években történt, hogy az egyik Tisza — nem tudom pontosan, Kálmán-e vagy István — a biharmegyei Nemzeti Kaszinóban odanyilatkozott, hogy szeretné, ha a Tisza név szerepelne a Váradai telekkönyvben s ezáltal a család adófizető lehetne Váradon. Néhány napra rá meg is vásárolta a földszintes házat, amelyben addig csak egy lakást bérelt.

Megemlíti Grosz professzor azt is, hogy Tisza István sűrűn volt vendég apja, Grosz Albert házában. Ez igaz. De megemlíthette volna azt is, hogy a Tisza fiuk gyakran megfordultak Váradon egy másik zsidó háznál is, lovag Wertheimstein Alfréd kuriáján. Olyan liberális

világ volt Váradon már a múlt század 60-70-es éveiben is. Dacára az arisztokráciával való őszinte barátságának Grosz Albert bácsi megmaradt zsidónak mindvégig, s most ott alussza örök álmát a Váradai zsidó temetőben. S bár Grosz Albert csaknem kizárólag dzsenti családokkal érintkezett, templomba is eljárt, sőt gyakran az orthodox templomba is. Néha napján meglátogatta az apámat is, sőt pontosan emlékszem, évente egyszer a nagy ünnepek előtt felkereste *Fuchs Mór* orthodox főrabbit is.

Albert bácsival, a dacára köztünk fennálló nagy korkülömbségnek, igen jó viszonyban voltam. Szerette hallgatni mókás beszédemet. Egyszer a városi közgyűlésen, miközben az egyik szónok egy vég nélküli beszédet tartott, hárman ültünk együtt a hátsó padsorban, Albert bácsi, Konrád dr. a Váradai bábaképző igazgatója és én. Beszélgetés közben Albert bácsi egyszer csak a következő szavakkal fordult hozzám:

— Magyarázd meg nekem öcsém, miképpen van az, hogy én nap-nap után elvesztem az én régi zsidó pácienseimet? Miért alkalmazzák velem szemben ezt a retorziót? Igaz, ugyan, hogy az én gyermekeim kitértek, de erről én nem tehetek. Viszont a mellettem ülő Konrád kollégám, aki hitközségi előjáró létére önmaga tért ki, nincs bojkott alatt, sőt a legfelkapottabb orvos zsidó körökben.

Nem volt módomban őszintén megmondani az igazat, hogy itt semmiféle felekezeti retorzióról nincsen szó, ellenben tény az, hogy Albert bácsi akkor már öreg volt, irtózott az orvosi műszerektől, s a betegek szivesebben keresték fel a

nála 25 évvel fiatalabb Konrád doktort, aki kitűnő specialista volt és nagy tudását a szülésnél egyetlen jó módu zsidó ház sem akarta nélkülözni.

Körülbelül 1877-ben avatták fel a neologoknak most is meglévő Cion templomát Váradon. Az avatást követő szombaton tartották meg az első ünnepélyes barmicva avatást. Az

örömapa Grosz Albert volt s ahogyan én az akkori lapokból tudom, a felavatott ifjút Grosz Emilnek hívták. Az akkori „Szabadság” megírta, hogy nagyon szép fiúcska volt, aki csengő hangon remekül „lájnlotta a maftirt.” Az avatás részleteire bizony már nem emlékszem, de Grosz Emil professzor valószínűleg emlékezik.

Minket is érdekel

EGY REFORMÁTUS TANÍTÓ VÁLÓPERE

Rendkívül érdekes ítéletet hozott egy házassági perben a Kúria Thebusz-tanácsa dr. Raisz Béla kúriai bíró előadásában. Egy vidéki református tanító indította meg a bontóper felesége ellen. Az asszony eredetileg római katolikus volt és csak közvetlenül a házasságkötés előtt tért át férje kedvéért a református vallásra. Rövid, alig néhányhónapos együttélés után súlyos nézeteltérések támadtak a házaspár között s az asszony el is hagyta a közös lakást, hogy kevéssel a házassági életközösség megszakítása után újból visszatérjen a római katolikus hitre. Ezt a vallásváltoztatást jelölte meg a tanító bontó okként s úgy a törvényszék, mint a Tábla ezen az alapon fel is bontotta a házasságot. Az asszony felülvizsgálati kérelme folytán került az ügy a Kúriához, amely a felülvizsgálati kérelmet elutasította és a Tábla ítéletét rendkívül érdekes megokolással jogerőre emelte.

Az asszony felülvizsgálati kérelmében azzal érvelt, hogy a római katolikus hitre való visszatérése a vallásszabadság elvénél fogva az ő lelkiismereti ügye és így bontó ítélet alapjául nem szolgálhat. A Kúria szerint ez az érvelés alaptalan. A vallás szabad gyakorlatáról szóló törvény kimondja ugyan, hogy mindenki szabadon vallhat és követhet bármely vallást és azt az ország törvényei, valamint a közérkölcösiség korlátai között gyakorolhatja. Az 1868. évi LIII. tc. értelmében a törvény által előírt feltételek és formák megtartásával mindenkinek szabadságában áll az is, hogy más hitfelekezetre, illetve más vallásra áttérjen. Enyiben helyes tehát az asszony érvelése, hogy lelkiismereti szabadságát követte, mikor a református vallásról a római katolikus vallásra visszatért és ebben őt korlátozni vagy megakadályozni nem le-

het. Annak a kérdésnek az eldöntésénél azonban, hogy ez a magatartása a házassági törvény szempontjából alkalmas-e bontó ok megállapítására, nemcsak az idézett törvények rendelkezésének van szerepe.

A református egyház törvényes fölhatalmazás alapján, 1906. júliusában törvényt hozott, amelynek értelmében református iskolában alkalmazott tanítók csak református vagy ágostai evangélikus vallású nőt vehetnek el feleségül, a tanítónők pedig csak református vagy ágostai evangélikus vallású férfikkal léphetnek házasságra és gyermekeiket is a református vallásban kell nevelni. Ebből a törvényes rendelkezésből következik, hogy a református egyházközségeknél alkalmazott férfitanító felesége római katolikus vallású nem lehet, mert ebben az esetben a református tanító elveszti állását. Erről a törvényes rendelkezésről az alperes feleségének még férjhezmenetele előtt tudomása volt, hisz ezért történt, hogy férjhezmenetele előtt a római katolikus vallásról a református hitre tért át. Világosan következik ebből, hogy az asszony ismerte áttérésének várható következményeit, tudta, hogy a római katolikus hitre való visszatéréssel férje református tanítói állását elveszti, ami eddig is csak azért nem történt meg, mert a peres felek között bontóper van folyamatban. A felperes tanítót létérdekében érinti ez a tudatos támadás s így a házassági együttélésnek az a tudatos meggátlása kimeríti a házassági törvény 80. §-ában meghatározott bontó okot.

A VAC ATLÉTIKAI szakosztályában élénk élet folyik, a tréningek már a szabadban: a Póstás pályán vannak, a hét 5 napján: hétfőtől péntekig, délután 4 órától, férfi és női atléták részére.

A Szentegylet 146-ik évi közgyűlése

A 145-ik év zárszámadásai és a 146-ik év költségvetési előirányzata hangosan hirdetik a Szentegylet töretlen életerejét, mely a mostani rosszra fordult viszonyok között is meg tudja tartani hajdani stenderdjét és ha vergődő küzdelmek árán is, de meg akarja és meg tudja tartani régi címét: *a világ első Chevrakadisája*. A mai vezetőség és annak élén *Krámer Miksa, Porges József* és dr. *Endrei S. Henrik*nek örök dicsősége marad, hogy midőn a háboru folyamán a Chevra elvesztette sok évtizeden át gyűjtött hatalmas vagyonát, akkor ők ősi optimizmussal, körültekintő eréllyel és művészetté finomult tehetséggel hozzáálltak a refundálás és ujjáépítés nehéz munkájához, melynek elismerten sikeres eredményeiről számol be az alább következő közgyűlésről szóló jelentés.

145 év nagyon hosszú idő még egy egyesület életében is és ha a másfélszázados munka teljesítményét értékelni akarjuk, rá kell világítanunk, hogy a Chevra alapítási évében, 1789-ben még a kalapos király, II. József uralkodott Magyarországon. Ekkor indult meg a fejlődési folyamat, mely eleinte primitív formák között és eszközökkel kizárólag a halottak eltakarításával foglalatoskodott. 145 év után a Pesti Chevra Kadisa célkitűzései megsokszorozódtak és felölelnek olyan sokirányú karitatív és kulturális munkaterületet is, melyre más hasonló nagy Chevrák figyelme nem is terjed ki. Ezért hirdethető joggal és büszkén, hogy a mi Chevra Kadisánk *a világ első Chevrája*.

Csak úgy találomra felsorolom a felszaporodott munkaterületeket. Az *ingyen* temetkezést kikapcsolom, mert ez minden egyes Chevra Kadisa *első* és főcélkitűzései közé tartozik. A *sirápolást* is csak mellékesen érintem, ellenben kiemelem a következőket: *általános jótékonyosság, Szeretetház, Aggokháza, Felnőtt Vakok Otthona, Menedékház, Betegek Ingyen Gyógykezelése* és nem utolsó sorban *az összes jótékony és kulturális intézmények támogatása*. Ismétlem, nem taxative soroltam fel a Chevra Kadisa által vállalt újabb és újabb teendőket. Így például újabban a beállott szomorú események folytán a *Wanderfürsorge* kérdése nehéz feladatok elé állítja a zsidó közönséget és a Chevra Kadisa ezen a téren is kiveszi a munkából, illetve az áldozatból a maga nagy részét.

Ilyen *sokirányú* a mai Pesti Chevra Kadisa tevékenysége, melyet a tagok lelkes támogatása mellett a köz érdekében kifejt. És ha kutatjuk a mi dicsőséges Chevra Kadisánk és egyáltalán világszerte a Chevrák felfejlődésének és sikerének titkát, úgy ennek csak egy magyarázata van: amióta a Chevra intézmény létezik évezredek óta mindig vonzotta a zsidók szívét. Sok más egyesület iránt is érdeklődik a zsidó ember, felvéteti magát tagnak, hozzájárul anyagiakkal is, részt vesz a munkában. De a Chevra megmarad szívügyének. A temető, a „*Jóhely*” a kapocs, mely a zsidó embert a Chevra Kadisával összefűzi. A temetőben pihennek az ősök és akik idő előtt távoztak. A temetőbe kerül ki minden ember és ezért a temető óriási szerepet játszik a zsidó ember gondolatvilágában. Innen van az, hogy a temető birtokosával, a temető kezelőjével, a Chevra Kadisával szívbeli kapcsolata van a hittestvérnek, mely szereteten épül fel és sokkal mélyebben gyökerezik, mint a többi egyesületekkel való kapcsolat.

Dr. Kenéz-Kurländer Ede

A közgyűlés lefolyása

Folyó hó 29-én tartotta a Pesti Chevra Kadisa 146. évi rendes közgyűlését Kramer Miksa kormányfőtanácsos elnöke alatt. Az előjáróság részéről jelen voltak: jánosi Engel Gyula udv. tan. és Porges József alelnökök, Bánó Dezső kormányfőtanácsos, Beck Jenő, Eismann Gyula, Lunzer Pál és Steiner Mór előjárók, Adler Gyula, a Chevra Kadisa díszelnöke, a Pesti Izr. Hitközség részéről: Stern Samu hitközségi elnök és az Országos Iroda elnöke, Dr. Barna Károly, Frey Kálmán, dr. Zahler Emil hitközségi előjárók, a Pesti Izr. Hitközség rabbinátusa részéről: dr. Grossmann Zsigmond, Hevesi Ferenc, dr. Farkas József, dr. Scheiber Lajos, dr. Schwarz Benjamin, a választmány és képviselőtestület részéről: Sándor Pál, dr. Bródy Ernő országgyűlési képviselők, sióagárdi Zöld Márton tábornok, Popper István, Wertheimer Adolf, Halász Manó, Horváth Miksa, dr. Gábor Gyula kormányfőtanácsos, Eppler Sándor, dr. Heidlberg Márton Fürst György, Soltész József, Vas Lajos kormányfőtanácsos, Munk Gábor, dr. Bernfeld Izsó, dr. Friedmann Ignác, dr. Kahan Nison, Herczeg Sándor, dr. Körmöczy Zoltán, Kuliner Gyula, Ledermann Mór, dr. Spitzer József, Fellner Leó, Wertheimer Lajos, dr. Epstein Manó, dr. Patai Samu egészségügyi főtanácsos, dr. Glass Izidor, Böhm nánán, Darvas Nándor, Dinner A. Emil, Edelmann Jakab, Eichbaum Mór, dr. Elek Hugó, Engel Nándor, Gutmann Mór, Hönig Antal, Kardos Artur, Leopold Gyula, Rechniczter János, Sebestyén Rezső, Schlanger Mór, dr. Schönfeld József, dr. Spitzer József, dr. Steiner Gyula, dr. Steiner Henrik, Szatmári Béla, Tausz Lipót, Wertheimer Elemér, Wertheimer Soma, Wilhelm Fülöp, Latter Mór, Goldfinger Gábor, dr. Altmann Lőrinc, Kovács Hermann, dr. Lendvai Sándor, dr. Herzog Adolf, dr. Herczeg K. Lajos, valamint a képviselőtestület csaknem teljes számban.

Napirend előtt

PORGES JÓZSEF ALELNÖK

kegyeletes szavakkal emlékezett meg ama veszteségekről, melyek a legutóbbi köz-

gyűlés óta a Szentegyletet érték. Megemlékezett Fleischmann Sándor, a Szentegylet volt előjárójáról, dr. Baracs Marcell, Braun Illés és dr. Sichermann Bernát választmányi tagokról, valamint Beckmann Jakab és Rosner Rudolf képviselőtestületi tagokról, úgyszintén a Chevra Kadisa nagy jótevőjéről, Hofer Gyuláné szül. Kramer Helén úrnőről, ki boldogult emlékével egyetemben egy létesítendő zsidó szegényház céljaira a Chevra Kadisának hagyományozta vagyonát. Mléttatja a megdicsőültnek a Chevra Kadisa körül szerzett érdemeit. Indítványára a közgyűlés a megdicsőültek elvesztése feletti fájdalmának kifejezést adott és emléküket az ülés jegyzőkönyvében megörökítette. — Ezután

DR. ENDREI HENRIK

igazgató főtitkár terjesztette elő az előjáróságnak 1955. évi működéséről szóló jelentését. A jelentésből kitűnik, hogy a Szentegylet bevételei az 1955. évben kitétek 1.498.447.— pengőt, kiadásai pedig 1.596.018.— pengőt, úgyhogy a kezelési hiány 95.571.— pengő. Az Aggokházára melyben 220 agg van élethossziglan díjtalan ápolás alatt, fordítottak 156.727.— pengőt. Az Aggokháza elnöke: Kramer Miksa, alelnökei: Fried Armin, Popper István és Popper József. A gazdasági ügyeket Böhm Náthán, Elek Gyula, Kleinberger Antal, Schwartz Viktor, Weisz János és Wertheimer Lajos látják el.

A gyógyíthatatlan betegek otthonául szolgáló Szeretetházban 80 gyógyíthatatlan beteget ápolnak, míg ugyanezen házban levő Szeretetkórházban 80—90 gyógyítható beteget. E két intézet kiadásai az elmúlt évben kitétek 244.712.— pengőt. A Szeretetház élén mint alelnök Bánó Dezső kormányfőtanácsos, Beck Jenő és Eismann Gyula előjáról működnek, mint helyettes gazdasági előjárók pedig: Fuchs Lipót, Fürst György, Gál Béla, Kohn Hugó, Komját, Munk Gábor és Reich Samu kormányfőtanácsos.

A felnőtt Vakok Otthonában 100 beteg és vak van elhelyezve. Erre az intézetre az elmúlt évben 71.752 P-t fordítottak. Az intézet élén jánosi Engel Gyula mint elnök, Lunzer Pál és Steiner Mór kormányfőtanácsos, mint alelnökök működnek.

Szegények segélyezésére, valamint az intézmények támogatására 155.800.— pengőt fordítottak. Támogatták a Rabbiképző és Tanítóképző szegény növendékeit, a külföldre kényszerült szegény zsidó egyetemi hallgatókat, az Izraelita Patronage Egyesületet, a Magyar Kézmű- és Földművelési Egyesületet, az Izraelita Szünidei Gyermektelepet, az Izraelita Magyar Iro-

dalmi Társulatot, támogatták az Omikének különböző intézményeit: a tanoncotthont, a gyermeknyaraltatási akciót, az egyes kerületek nőegyletét, a Sasz Chevrat és számos intézményt. A Zsidó Kórház és Bródy kórház fenntartására, úgyszintén temetési kíséretékért a Pesti Izr. Hitközségnek 175.000.— pengőt fizettek. Ingyenes temetésekre 87.754.— pengőt fordítottak. Az elmúlt évben 2782 temetést végeztek, melyből 1888 ingyenes temetés volt. Temetők kezelésére, valamint sírápolási kiadásokra 270.698.— pengőt, nyugdíjintézeti járulékokra 52.600 pengőt, egyéb dologi és kegyeleti kiadásokra 150.000.— pengőt fordítottak, úgyhogy az összes kiadások 90%-át jótékony és kegyeleti célokra fordították. A jelentéshez elsőnek

STERN SAMU

szólt hozzá. A szokás és talán a kötelesség is azt kívánja, hogy a hitközség elnöke a Chevra Kadisa közgyűlésén szót kérjen, véleményét, nézetét és álláspontját fejtse ki az előterjesztett gazdálkodás, az elmúlt évnék munkálkodásaival szemben. Az előterjesztett jelentésből hallottuk, hogy a 146 év óta fennálló Chevra a mai súlyos és nehéz gazdasági viszonyok mellett mennyire felelt meg a kötelességének, hogy látja el az ő szegényeit, hogy ápolja aggjait, a Szeretetházban és a Felnőtt Vakok Otthonában, hogy gyógyítja a vakokat és a gyógyíthatatlan betegek százait, igen nagy költséggel. Ha kimegyünk az Aggokházába, azt látjuk, hogy ötször annyi aggot tartanak el, mint régebben békében. Az aggok, betegek, szegényeknek az ellátása minden vonalon úgy történik, hogy mindenkinek nemcsak a megelégedését váltia ki, hanem az elismerését is. És így, ha a Chevra Kadisa munkásságával szemben véleményemet és álláspontomat ki akarom fejteni, azt hiszem, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy ez csak az lehet, hogy nekem is Önök közé kell, hogy álljak és Önökkel együttesen tapsoljak a Chevra Kadisa elnökségének és vezetőségének azért a munkáért, amit a Chevra Kadisa vezetésében kifejtének. Az én igen tisztelt barátom, Kramer bátyám, a Chevra Kadisa érdemes elnöke, akivel gyakran vagyok együtt, mindig afelett panaszkodik, hogy milyen végtelenül nehéz a Chevra Kadisa helyzete a mai súlyos gazdasági viszonyok között és milyen nehéz kielégíteni azt a sok és nagy igényt, melyet a Chevrával szemben úgy egyesek, mint az intézmények támasztanak. Bizonyára igaza van neki, ha panaszkodik, de én csak azt kívánom neki, hogy 120 évig panaszkodjék; a Chevra Kadisa pedig a mai állapotában virágozzék és a nehéz és súlyos gazdasági viszonyok dacára is

váltia ki azt a megelégedést, amely mindnyájunk lelkében és szívében ott él. Chaburo kaduso, szent szövetség, ez ennek a szentegyletnek a tulajdonképeni neve. Ez az intézmény szent az ő hivatásában, de szövetséget kell, hogy alkosson mindig a Pesti Izr. Hitközséggel, mert ennek a két intézménynek, a Chevrának és hitközségnek szövetsége szentség kell, legyen mindenkor, minden alkalommal, minden vonatkozásban és csak együttes erővel tudja nemcsak kötelességét teljesíteni, hanem teljesíteni azt a hivatást, melyet a zsidóság szempontjából nekünk teljesíteni kell. Én biztosíthatom a mélyen tisztelt közgyűlést, hogy a szövetség közöttünk teljes mértékben fennáll. Én megnyugtatom a közgyűlést arról, hogy nekünk minden törekvésünk odairányul, hogy ez a szövetség tovább is fennálljon s meg vagyok róla győződve, hogy együttes erővel tovább fogunk haladni azon az úton, amely elő van írva és amely azt kívánja, hogy becsülettel szolgáljuk a magyar zsidóságot a Pesti Izr. Hitközség és Pesti Chevra Kadisa minden egyes tagja érdekében. A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után

SÁNDOR PÁL képviselő

emelkedett szólásra.

Tisztelt Közgyűlés! Voltaképen az én felszólalásom most már felesleges, mert ha olyan kiváló férfiú, mint a hitközségi elnök — amiről mindnyájan meg vagyunk győződve —, ha ő elragadtatja magát és a legnagyobb dícsérő szózáttal emlékezik meg a Chevra Kadisa működéséről, akkor azt hiszem, minden hitközségi tagnak voltaképen hallgatnia kell. De azért engedjék meg nekem, hogy néhány megjegyzést tessek Chevra Kadisánkkal kapcsolatban felekezeti életünkre.

Én a Chevra Kadisát mindig szent helynek tekintettem és ha sehova sem mentem, de a Chevra Kadisa választmányi ülésén, pláne közgyűlésén mindig jelen voltam. Szent hely azért, mert a célok, amelyeket folytat a Chevra Kadisa, azok szentek. És hogyha van valami, ami a zsidókat egységessé teszi, akkor az bizonyára az, hogy a Chevra Kadisánál a szívek találkoznak. Én úgy látom, hogy a mai nap elszámolás. Elszámolás oly értelemben, amikor nekünk, mint a közgyűlés tagjainak egyszerűen nyilatkozni kell afelett, hogy a Chevra Kadisa vezetői megtették-e kötelességüket, eljártak-e a mi intencióink szerint, ahogy szívünk parancsolta, vagy nem. Én mindig őszinte örömmel üdvözölöm a közgyűlést, ahol még vita nem volt, ami a zsidóságnál nagy dolog. Ez a hely voltaképen egész kivételes hely. Azok, akik valaha fent voltak, ha letörtek, utol-

só menedékhelyük a Chevra Kadisa, ahol amennyire lehet, amennyire a körülmények megengedik, feltámaszkodnak. Ha jellemezni akarom a hitközség és a Chevra Kadisa közötti különbséget, akkor lehetne mondani, hogy a hitközség az zsidóság agya, a Chevra a zsidóság szíve. A szív sokszor nem törődik az aggyal, az agy a szívvel. Én sokszor többre becsülöm a szívet. Ez a mi elvünk.

Ezután Sándor Pál rendkívül hatásos szavakban ismertette a zsidóság helyzetét. Megindító hangon hívta fel a felekezeteket, hogy e súlyos időkben őrizzük meg a belső békét és ne adjunk tápot ellenségeink rosszakaratának azzal, hogy egymás ellen gyűlölködjünk. Mi, magyar zsidók — mondotta zajos helyeslés és tapsok között — büszke tudattal valljuk, hogy hazánk és hitünk iránt hűségesen teljesítettük köteleességünket.

Majd a következőkép folytatta: Azt mindenki tudja, hogy szívünk jó, nemcsak vagyunk. Jóságunkat és humanitásunkat megmutattuk a Chevránk által, amely a hitközséggel együtt nemcsak a zsidókat segíti, hanem keresztényeket is. Tudjuk jól, hogy a Zsidókórházban a betegek 70 százaléka keresztény és hozzánk protekcióért jönnek a keresztények, hogy a Zsidókórházba felvétessenek. Ezek az intézmények magasan ragyognak. Sok könyvet törölt le a Szentegylet, soknak könyvét azonban nem tudta letörölni, mert nem volt reá módja. A Chevra ezt az elvet fenntartotta, magasra vitte és alkalmazta, hogy ha egy testvér jelentkezik, azon segíteni kell. És ezért kell, hogy idejőjjünk és azt mondjuk neki, köszönöm, köszönöm. Még az én korom feleit van az elnök, aki megmaradt annak az egyszerű embernek és vezeti az egész intézményt úgy, hogy mi megbízunk benne. Itt vannak körülötte az egész előljáróság, azok, akik önzetlenül sorakoznak mellé, minden ellenszolgáltatás nélkül törődnek a szegényekkel, betegekkel, árvákkal és özvegyekkel. Itt van az igazgató, akinek az ideális felfogása mindenütt ismeretes. És itt van a hivatalnoki kar, akik bátran sorakoznak melléjük. Mi nem adhatunk semmit ellenértékül. Mi csak az Uristen áldását kérjük és azt mondjuk, hogy éppen ilyen intézménnyel mutatjuk meg, hogy mi megmaradtunk jó zsidóknak. Ne távolodjunk el attól, ami a szívünkben van, tartsuk fenn a zsidóság eszméjét.

Percekig tartó ováció köszöntötte Sándor Pál beszédét, melyért Kramer Miksa kormányfőtanácsos elnök megindult hangon mondott köszönetet. Kramer elnök

azokra az elismerő szavakra, amelyeket Stern Samu és Sándor Pál a Chevra vezetőségéhez intéztek, azt válaszolta, hogy büszke ezekre a felszólalásokra, büszke arra, hogy az Országos Iroda elnöke és a magyar zsidóság illusztris vezére egyrészt az a politikus, ki vezérharcosa felekezetének és annyit tett a magyar zsidóságért: hogy ez a két kiválóság elismeri a Chevra vezetőségének munkáját. Igéri, hogy a jövőben teljes odaadással fognak ő és munkatársai munkálkodni a Chevra fejlődésén. (Éljenzés és taps.)

Ezután dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsos a palesztinai kérdést tette szóvá. Stern Samu elnök és Sándor Pál képviselő azonnal válaszoltak a felszólalásra és a jelenvoltak zajos helyeslése mellett leszögezték azt az álláspontjukat, hogy Palesztinát, mint vallásos és kegyeleti zsidó gondolatot szeretettel kell támogatni, de a legmerevebben elzárkóznak attól, hogy a politikai cionizmust bármilyen formában magukévá tegyék.

Bánó Dezső kormányfőtanácsos, a Chevra Kadisa előljárója általános helyeslés közben válaszolt Friedmann Ignác fejtegetésére és köszönte meg a Szentegylet előljáróságának nevében azokat a buzdító szavakat, melyeket a felekezet illetékes tényezői hozzájuk intéztek.

Az érdekes vitában részt vett meg dr. Kahan Nison és Herczeg Sándor, kiknek felszólalása, valamint dr. Friedmann Ignác viszonzválasza után a közgyűlés az 1954. évi költségvetés tárgyalására tért át. Bevételek címén előirányzott a költségvetés 1,487.400.— pengőt, kiadások címén pedig 1,615.550.— pengőt, úgyhogy 125.950 pengő kezelési hiánnyra számítanak. Ezután a közgyűlés az 1954. évre a számvizsgáló bizottság tagjaiul megválasztotta Árvai Henrik, Fellner Leó és Weiner Samu urakat. Ezután a közgyűlés emelkedett hangulatban véget ért.

HÁZTARTÁSÁT VEZETNÉ, gyermekeit nevelné, korrepetálná, otthonát kellemessé tenné középkorú, intelligens, jólelkű úrinő. Vidékre is megy. Vámos címén, Budapest, Dohány utca 56. Sz. Kerekes Margit.

Ahol naponta ezer beteget gyógyítanak

A Zsidókórház elleni támadások margójára

I.

Mostanában szokás, sőt divat a Zsidókórházat támadni. Pedig igazán mi sem volna könnyebb, mint az, hogy a támadók önmagukat szereljék le. Csak annyiból áll az egész, hogy veszik maguknak a fáradságot és felkelve iróasztaluk mellől, ahol epébe mártják tollukat, kimennek a Zsidókórházba. Kimennek és végigjárják ezt a párját ritkító, remek intézményt, amely minden gyógyászati segédeszközzel a leg-tökéletesebben van felszerelve, belepillantanak ennek az óriási apparátusnak bonyolult szerkezetébe, megnézik a csín, tisztaság és szanatóriumszerűség minden kellékével rendelkező osztályokat, az egyedülálló elektrokardiográfot, a szív-vizsgáló állomást, a legmodernebbül berendezett kórszövetani intézeteket, az óriási forgalmat lebonyolító nagyszabású központi laboratóriumot, a poliklinika nyüzsgő méhkashoz hasonló ambulanciáját, az újjáépített kazánházat, a hatalmas, mintaszerű konyhát, amelynél különbről Brillat Savarin sem álmodhatott, a legmodernebb gépekkel felszerelt mosodát, amely naponta 200 mázsa szennyes ruhát mos patyolatfehérre és akkor . . . Akkor, ha mégolyan rosszindulatú és szórászható kritikusok is, támadó kedvük menten lelohad, illetve feltétlenül csodálattá és lelkessedéssé változik át.

*

A támadóknak két súlyos vádpontjuk van. Az egyik az, hogy a Zsidókórház orvosi karában sokan vannak, akiknek idegen a diplomájuk. Ez a vád természetesen nem állja meg a helyét. Mert egyetlen kinevezett orvos is nincs a Zsidókórháznak, aki nem magyar egyetemen szerzte volna meg a diplomáját. Persze, aki nem nevezett, bejáró fiatal orvosok között akadnak idegen diplomájúak is, de éppen a Zsidókórház nem tagadhatja meg a numerus clausus áldozataitól a tanulás és továbbképzés lehetőségét. Hiszen a közkórházakban is tömegesen járnak be

tanulni diploma nélküli medikusok. Nem kell elfelejteni, hogy a fiatal zsidó orvosok számára, akár magyar, akár idegen diplomával rendelkeznek, úgyszólván egyedül a Zsidókórház adja meg a lehetőséget, hogy továbbművelhessék magukat.

*

A másik „vádpont” az, hogy a Kaszab-poliklinikán nem folyik ingyenrendelés, mert a bejáró betegektől 50 filléres, illetve 1 pengős díjakat szednek. Nos, a szemforgató, műfelháborodó vádlóknak ebben is csak egészen minimális mértékben van igazuk. Első sorban is: minden klinikán régóta bevett szokás, hogy a tehetősebb betegekkel megfizettetik ezeket az elenyészően kis díjakat, amelyek a felhasznált gyógy- és kötszerek árának csak nagyon kis részét fedezik. A Kaszab-poliklinikán a régi és új betegeket egybevetve évente körülbelül 500 ezer rendelést bonyolítanak le. Ezeknek azonban egyhatoda sem fizeti a kötszerdíjakat. A rendelés igazán a legliberálisabb és minden nagyképű formaságtól mentesen folyik le. Annak, hogy valakit kezeljenek a poliklinikán, jóformán egyetlen feltétele, hogy az illető beteg legyen. De mikor a szegénységnek annyi fokozata van, igazán nem méltánytalan, ha az úgynevezett „jobb” emberek bagatell összeggel járuljanak hozzá a deficit csökkentéséhez, amely így is tekintélyes summára, évi 100 ezer pengőre rug.

*

A Kaszab poliklinika . . . Az ember be-megy ebbe a hatalmas, modern épületbe és az első benyomása az, hogy — kicsi. Tudniillik földszintje és két emelete szintig tömve van kezelésre váró emberekkel. Kopott nénikék szatyorral a karjukon, padokon ülő leányok, akik olvasásba merítik fájdalmukat, bebugyolált fejű emberek, a karon ülő, éktelenül sivító csecsemők: egyszóval a poliklinikák szoká-

szos közönsége. Még annyit tehetünk hozzá, hogy e közönségnek türelmetlenül ideges, szenvedő arcvonásait fajbiológusi szemmel vizsgálva, egyáltalában nem juthatunk arra a végső konklúzióra, hogy ez a poliklinika — zsidó intézmény. Sőt! A betegek között túlnyomó többségben vannak a keresztények. Benéztünk egyes rendelőkbe is. Mindenütt a legnagyobb rend, tisztaság és a legtökéletesebb felszerelés. A túl-torok osztályon, mikor beléptünk éppen a 2521-ik beteget vizsgálták meg ebben az évben. A szemészeti rendelőben havonta 800—1000 beteget kezelnek. A sebészetben, ahol gipszelnek, szineznek és műtéteket is végeznek, a betegek száma évente 7—8000. A fogászatban egyszerre nyolc ember szájában dolgoznak, a kitűnően képzett orvosok. Általában itt minden lehető betegségre megvan a medicina. Sőt, olyan betegségekre is, amelyeket általában nem szoktak a poliklinikákon kezelni. A gondnoknő, aki, miközben kalauzol minket, tízfelé rendelkezik, aláír, telefonál, intézkedik, szóval ez az önmagát megtízszerező gondnoknő elmesélt egy érdekes esetet. Egy szövőmunkásnő jelentkezett a poliklinikán, hogy Círanószerű hatalmas orrának méreteit csökkentsék le, mert ez az orr tragédia számára, annyira elcsúfítja, hogy folyton gúnyolják — s ami a legnagyobb baj — munkát sem tud kapni miatta. Olyan fájdalmasan panaszkodott szegény, hogy megszánták és csináltak neki egy

csinos, fitos orrot. Szépészeti operáció egy poliklinikán. Ugyebár ritkaság? De vannak még ilyen ritkaságok és érdekességek a Zsidókórházban. Ezekről azonban a legközelebb számolunk be.

Szombati olvasmány

B'hár — B'chukauszaj szidrából.

„Hat évig vesd be földedet, a hetedik év szombatja legyen az Örökkévalónak . . . A Jóbel évben (az ötvenedik évben) térjen vissza kiki birtokához“.

(Az eladott föld visszatér birtokosához. — Henry George szerint a leggrandiózusabb földreform).

„Az én szolgálaim Izrael fiai, szolgálaim, akiket kivezettem Egyiptom országából“.

(A Midras tanítja: Átfurják Izrael fiának fülét, ha a rabszolgának adta el magát, mert vétkezett a fülével, amelyen keresztül hallotta az Isten igéjét: az én szolgálaim legyenek Izrael fiai, nem pedig szolgálak szolgálai legyenek).

„Ha törvényeim szerint jártok, s megőrzitek parancsolataimat . . . békét adok az országban. De ha nem hallgattok törvényeimre, megszegitek a velem való szövetséget, rendelek fölétek kapkodást, pusztulást . . . Hiába folyik el erőtök, földetek nem adja meg a termését. De mindazok ellenére, ha ellenségeid országában is leszenek, nem vetem meg őket és nem taszítom el őket, nem pusztítom el őket, mert Én vagyok az Örökkévaló“.

„Minden szerzeménynek tizedrésze Istennek legyen áldozva“.

**Nagy
raktárkészletemnek**

még 3-ad részét sem tudom
új helyiségemben
elhelyezni
s ezért

**még idejekorán
szép és olcsó sirkövet
csak**

LÖWY-NÉL BUDÁN

**II. FŐ-UTCA 88.
(Pálffy-tér mellett)
TELEFON: 51-3-81**

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Olvason

Balthazár püspöknek a Goldmark-teremben elhangzott beszéde élményszámba menő erkölcsi és lelki épülés volt. A középkorú zsidó filozófusok szerint, a formaadás tulajdonképpen teremtés. Ilyen értelemben Balthazár beszéde alkotó volt. Amit mondott, azt tudjuk mi is, de ahogy mondta, azt nem tudjuk. De nem is csoda. A „Tórá” szeretjük, de az „Ótestamentum” ragyogó szépségeiről igazán csak a kissé távolabb álló keresztény pap beszélhet. Nálunk hiányzik a „distanca páthosza”, amint ezt Nietzsche oly jellegzetesen mondja.

Olvason

Pár héttel ezelőtt nagy feltűnést és egyesek körében nagy örömet keltett egy ismeretlen Adakozó, aki néhány embernek nagyobb összegeket küldött ajándékba. Ruszinszkóban is működött egy ilyen jótékony ismeretlen, aki főképpen a szegény zsidókat örvendeztette meg 2—5000 esch koronás küldeményeivel, amelyeknek utalványán feladóként „imanzen a spol” szerepelt, ami valószínűleg ismeretlen adakozót jelent. Nos, legutóbb erről az ismeretlenről lerántotta a leplet egy újságíró s most jött az igazi meglepetés: a szegény zsidóknak a csinos summákra rugó ajándékokat Stojka Sándor, ungvári — görög katolikus püspök küldte.

Nem olvasom

hogy a „Magyarság” kifogást emelt volna az ellen, hogy a nyilas-kereszties gróf Festetich cionista palesztinai mezőgazdasági előkészítőt

(hachschara) rendezzen be zsidó ifjak számára, holott, amikor ezt báró Hatvany Bertalan próbálta csinálni, akkor bizony kígyót-békat kiáltott ellene. Ami az egyiknek szabad, azt nem szabad a másiknak?

Olvason

Ilyesmit is lehet olvasni egy felekezeti időszakos lap szerkesztői üzenetei rovátában: „Kaufmann Jenőné. Satu-Marc. Megtisztelő levelét örömmel olvastam. Nincs igaza nagyságos Asszonyom! A briliáns se hivalkodik, mégis észre kell venni nemes tüzét!... Az ibolya sem kiabál, mégis illatozik!... Igazi zsidó nagyasszony — sajnos — kevés van... Ne tiltakozzék, ha fellebbentjük a szerénység szöke leplét. Kézesókkal és igaz nagyrabecsüléssel üdvözlöm.

Olvason

Egy német zsidó lapban, a „Jüdische liberale Zeitung”-ban jelent meg a következő apróhirdetés: „Apa, jogvégzett doktor, művelt, több nyelven beszélő kereskedő, élettársat keres egyetlen ifia számára, aki 27 éves, jogi doktor, birodalmi német, evangélikus, nemárja. Hozomány szükséges, esetleg benősülés.” Az apróhirdetésben amilyen naponta százával jelenik meg, az az egyedül érdekes, hogy zsidó lap tette közzé, amely tehát ezzel az üzleti gesztusával a vegyes házasságoknak csinál propagandát. Pedig a német zsidó lapoknak kell legjobban tudniok, hogy a német zsidókon még a vegyes házasság sem segít.

Olvason

könyvben és hírlapi cikkben egy nevet, így leírva: „Jomtov Heller Lippmann“. A szerző a munka hevében elírhatta magát, de kezdő újságírónak is illik észrevenni, hogy így írva ez képtelenség. Endrei Simon Henrik esetében csak Endrei a családnév és még németesen sem lehet így írni: Henrik Endrei Simon, mert jelen esetben Simon nem családnév. Kenéz-Kurländer esetében ez egy kettős családnév és nem lehet így írni: Kenéz Ede Kurländer. A helyes írásmód „Jomtov-Lippmann Heller, mert kizárólag Heller a családnév és Jomtov-Lippmann ez összetartozik. Még a Zsidó Holnap is elkövette ezt a Leiter Jakobot, ami annál súlyosabb, mert fiatal rabbik szerkesztik a Holnapot.

Olvason

a bécsi hitközség legújabb jelentésében: Az 1933/34. tanévben a hitközségi Bibliai iskolák száma volt 27 (1932/33. iskolaévben 21), tanerők 49 (25). Heti tanórák 237 (143), tanulók száma 2017 (1388) volt.

A tanév első felében az ifjusági istentiszteleteken résztvettek fiúk és leányok összesen 75.948 (50.411).

A kulturális kiadások kitettek ez évben S. 601.988, az elmúlt évi S. 541.557 szemben.

Olvason

A német zsidóság egyik legnagyobb problémája, a foglalkozások átcsoportosítása, más szóval a főként kereskedelmi és intellektuális pályánkon működő zsidókat vissza vezetni az iparhoz és földműveléshez. Ezzel kapcsolatban egy német zsidó lap megírja, hogy ez a törekvés nem új keletű, mert a 80-as években az első nagy antiszemita hullám idején alakult már Hannover mellett Ahlemben egy zsidó földművelési iskola. A magunk részé-

ről ehhez csak azt fűzzük hozzá, hogy mi e téren jóval megelőztük a német zsidókat. A mi Mikéfének már majdnem száz esztendő óta óriási érdeme, hogy sok évtizedes fennállása alatt rengeteg zsidó ifjút nevelt az ipar és a föld szeretetére.

Olvason

A newyorki „Chevrasz Betlehem“ félkonzervatív templomáról a következő érdekes apróságot közli egy amerikai lap: A rabbit nagyon szeretik hivei, aki nagy bridge-matador és így megtörtént, hogy egy nagy bridge-meccsen jelen kellett lennie olyan időben, amikor őneki Peszach és Sovuosz között számlálni kell a szefirát. Mit tett tehát az ügyes rabbi, hogy se a meccset sem a szefirát ne mulassza el? Megállapodást kötött a rádió társulattal és a szokott időben mikrofon előtt diktálta be, hogy szefira hányadik napja s így adta tudomására a hiveinek, hogy hány nap van még pünkösdig.

Olvason

A politizáló bécsi orthodoxia, az Aguda ifjusági különítménye Dollfusshoz egy memorandumot intézett, hogy a bécsi hitközség éléről távolíttasson el minden embert, aki nem él a Schulchan Aruch szabályai szerint. A memorandumot megbotránkozással fogadta még a német radikális orthodox „Izraelit“ is. Nálunk az egyik felekezeti lap minden kommentár nélkül közli a fenti beadványt. Csak nem akarja ezt a kérdést nálunk is megvitatás tárgyává tenni?

Olvason

A Worcesteri püspök kezdeményezése, melyhez csatlakozott a Yorki érsek, több egyházfejedelem elrendelte, hogy Pünkösöd vasárnapján az egyházmegyék templomaiban imádkozzanak az üldözött német zsidókért.

Olvason

A bécsi hitközség rituálisának vezetője, a híres Babad rabbi egy konfliktusból kifolyólag vallási törvényszék, din-tóra elé akar állni. Ez a mindenütt természetes dolog, minálunk egyenesen lehetetlen. Ha nálunk valakinek komoly, becsületes differenciája van egy rabbival, akkor tulajdonképpen nincs fórum, amely elé terjessze. Nálunk rabbi-körökben, részben a kari szolidaritás téves felfogása, részben a nagymúltú din-tóra intézményének ignorálása lehetetlenné teszi egy ilyenmű dolog kitisztázását. Ez természetesen nem járul hozzá a rabbiság tekintélyének öregbitéséhez. A Babad-féle eset mutatja a régi szó igazságát: „Az én alázatosságom, az én emelkedettségem.” Amikor a rabbi alázatos és elismeri a din-tóra illetékességét, akkor emelkedik csak igazán.

Olvason

Az osztrák cionisták vallásosságban túl akarják licitálni az orthodoxokat is. A versengésnek azonban egészen furcsa, mondhatnánk groteszk módját választották. A hagyományos két széderestét megtoldották és április 1.-én a bécsi Continental szálloda nagytermében egy harmadik széderestét is rendeztek. A széderestét egyébként tánccal és jazz zenével kötötték egybe, ami viszont arról tanuskodik, hogy a bécsi cionisták sokkal jobban értenek a hagyományok lábball tiprásához, mint azok megreformálásához.

Olvason

A hlohoveci zsidó temetőben van egy elkülönített rész, ahol a gyermekek alusszák örök álmukat. A sok-sok apró sirkő közül feltűnően kiemelkedik egy nagy siremlék, amely alatt egy felnőtt férfi pihen. Érdekes története van annak, hogy miért hantolták el ezt a felnőtt férfit a gyermektemetőbe. Jó néhány év-tizeddel ezelőtt a hlohoveci hitközségnek volt egy samesza, aki messze környéken nevezetes volt jámborságáról. Már 75 éves

öreg ember volt a samesz, mikor közeledni érezte a halálát. Magához hívatta hozzátartozóit és a következő szavakkal közölte velük utolsó kívánságát: „Ha azt akarjátok, hogy a túlvilágon nyugalmat találjak, temessetek tiszta lelkek közé. Miután tiszta lelke valószínűleg csak gyermeknek van, köztük akarok pihenni, — hiszen a felnőttek mind bűnösök.” A jámbor sameszt, kívánságához híven, a gyermektemetőben temették el. A samesznek egyik unokája a legelőkelőbb magyar vállalatok egyikénél igazgatói állást tölt be. Persze egyáltalán nem olyan jámbor zsidó, mint a nagyapja volt.

Olvason

hogy Németországban a hitlerizmus rendkívül sokat használt a — zsidó lapoknak. Ma úgy Berlinben, mint a vidéken a zsidó lap szinte az egyetlen kapocs, mely összeköti az egyes zsidókat egymással és a közönséggel. A zsidók valóságosan kényszerítve érzik magukat, hogy legalább egy zsidó lapot járassanak, mely elsősorban az ő érdekeiket képviseli és a zsidó gondolat és érzésvilág kifejezője. Egy évvel ezelőtt még zsidó lapot csak mellékesen olvastak, elsősorban a napisajtó volt az, amely felé érdeklődéssel fordultak, hogy nézeteiket a világról, életről, politikáról és egyéb problémákról kialakíthassák. Ma a német zsidó számára legfontosabb, hogy mit ír a zsidó ujság s csak mellékesen olvasnak politikai lapokat is. Ez a magyarázata annak, hogy a zsidó lapok hallatlanul fellendültek, amiért bizony a német zsidóság elég nagy árat fizetett. . .

EZÜST

DISZMŰÁRU, EVŐESZKÖZÖK GYÁRI ÁRBAN

SCHLEIFER

EZÜSTÁRUGYÁR, VII., KAZINCZY UTCA 10.

Telefon: 43-5-28

Felesleges miniatűr-muzeum

Az óbudai izraelita hitközség múzeumot rendezett be régiségeiből és azt szokásos beszédek keretében meg is nyitotta. Az alapítóknak bizonyára az volt az elgondolásuk, hogy a hitközségben van sok régi kegszer, a régi, száz év előtti hivek sokat búvárkodtak a Talmudban és a régi zsidó irodalomban, így tehát vannak régi könyvek is, a hitközség irattárában található bizonyára régi okiratok és így tehát célszerű lesz mindezt egy helyre összegyűjteni és elnevezni múzeumnak. Csakhogy a múzeumnak értéke részben gazdag tartalmában, részben hozzáférhetőségében nyilatkozik meg. A múzeumnak természetesen úgy kell berendezve lenni, hogy minél könnyebben lehessen ellátogatni oda a laikus érdeklődőnek, aki a látottakon felbuzdulva esetleg hozzátartozóit a náluk levő régiségek odahelyezésére buzdítja majd. A szakszerűen érdeklődők, a kutatók számára éppúgy szintén fontos, hogy az áttanulmányozandó anyag együtt legyen és minél könnyebben legyen hozzáférhető. Ha így nézzük a dolgot, akkor nyugodtan megállapíthatjuk, hogy **a külön óbudai zsidó muzeum megnyitása teljesen fölösleges volt, sőt a magyar zsidó emlékek gyűjtése tekintetében egyenesen káros.** Fölsleges azért, mert a tárgyak legnagyobb része bizonyára nem képvisel igazi múzeális értéket és az egynéhány igazán értékes dolognak megtekintésére az emberek nem igen fognak Óbudára kirándulni, legfeljebb akkor, ha majd kiépül az óbudai dunai híd, de akkor mi mindnyájan már múzeális multtá változunk. **Káros** azért, mert a vidéki községekben rátalálnak egy-két régiségre, akkor nem fogják azt, ahogy ez célszerű és természetes, a Pesten levő **Országos Zsidó Múzeumba** küldeni, hanem majd a községben egy-két vezető ember, aki mozgalmat indít majd azért, hogy a két régiség gombjához hozzávarrják majd az esetleges hitközségi lomtárból álló múzeum kabátját. Hiszen szép a lokálpatriotizmus, szép, ha az emberekben van hitközségi büszkeség, de káros hatású, ha ez céltalan partikularizmussá fajul. Régente minden hitközségnek volt egy úgynevezett „Sémajsz” padlása, azaz egy hely, ahol az elhasznált imakönyv részleteket, taliszokat, stb. elhelyezték. A régi kairói hitközségben is volt ilyen „geniza”, melyben sok töredéket találtak a régi zsidó irodalomnak klasszikus műveiből, amely töredékek rendkívüli módon meggazdagították a zsidó történeti tudományt. De hogyan? A kairói genizát felfedezték, a töredékeket megvásárolták, Cambridgebe vitték, mindenkinek hozzáférhetővé tet-

ték és azóta mindig van publikálni való. Képzeljék el, mi lett volna, ha a kairói hitközség elhatározza, hogy hitközségi múzeumot csinál a genizából? Kinek lett volna haszna belőle? Sem a hitközségi tagoknak, sem a tudománynak. Kicsiben ilyen a helyzet az óbudai hitközség múzeumával is. Sokkal egyszerűbb és szebb lett volna, ha a fontosabb régiségeket szakértők osztályozták volna és az **Országos Zsidó múzeumban elhelyezték volna, mint egy különálló óbudai csoportot**, a régi könyveket pedig felállították volna külön könyvtárnak, hogy úgy legyen, mint már Óbudán 180 év óta: a hitközségi tagok nem akarnak könyvmolyok lenni, tehát a könyvmolyok búvárkodnak a könyvekben, sőt eszik azokat.

A ROMBACH-UTCAI TEMPLOMBÓL

Dr. Fischer Benjámín rabbi szentföldi tanulmányútja következtében a Rombach-utcai templomban szükséges rabbi funkciókat a mult héten dr. Schwartz Benjámín körzeti rabbi végezte. Ebből az alkalmából hitszónoklat tartására is felkérték. Prédikációja átütő erejű és hatásos volt. Hangulatos bevezetésében köszönetet mondott a meghívásért, majd a folyó hetiszakasz első szavaival kapcsolatban fejtegette Áron fiainak halált hozó bűnét, ami alkalmat adott neki, hogy a zsidóság vallástörténetében kimutassa a hégeli bölcsélet alapsémáját: a túlsokat követelés tézis, a keveset tartók antitézis és a élő zsidóságnak szintézisét. Ennek tanulsága gyanánt hirdette különféle árnyalatok és pártok együttműködésének szükségességét és a szeretet egyesítő ereje gyanánt hivatkozott az éppen következő napon 146-ik közgyűlését tartó Chevra Kedisára. — A szónok előadási módja közvetlen, lendületes, érdekes, érdekfeszítő, nem csoda, hogy az egész közönség és a megjelent előljárók „csüggtek ajkán szótlantul”, ami nem mindennapi jelenség a Rombach-utcai templomban.

AZ IMIT SZERDA ESTI ÜLÉSÉN. Wertheimer Adolf és dr. Szemere Samu előnöklete alatt Sass Irén igen érdekes novellát, Fürth Margit nagy tetszéssel fogadott chaluc-verseket olvasott fel. Csermely Gyula zsidótárgyú novellája és Somlyó Zoltán versei is nagy sikert arattak.

Reformistentisztelet Pesten

Néhány hónappal ezelőtt közöltük, hogy a Londoni reformkongresszuson arról számoltak be, hogy Budapesten tartanak reformistentiszteleteket. A Szombat annak idején e hírt megcáfolta, most lapzártakor arról értesít bennünket egy jelenvolt, hogy tényleg tartanak ilyen reformösszejöveteleket Pesten. Legutóbb dr. *Naményi* Ernő lakásán volt ilyenfajta gyülekezés, amelyen mintegy 60-an vettek részt, többnyire nők. Orgonazúgás mellett kezdődött az estély. Férfiak és nők vegyesen foglaltak helyet, a férfiak hajadonfővel. Dr. *Naményi* Ernő zsoltárokat olvasott fel, *Sik* Sándor katolikus pap fordításában. Dr. *Neugröschl* Endre ügyvéd tartotta az úgynevezett Szentbeszédet. A jelenvoltak közt feltűnt dr. *Friedmann* ismert ügyvéd és *Sós* Endre szerkesztő. Az új alakulat *Ezsaiás Egyesület* név alatt szándékozik működni. Legközelebb kérvényt akarnak beadni a hitközséghez, hogy a nagyünnepek alkalmából nagyobb szabású istentiszteletet rendezhessenek.

Hogy az *Ezsaiás Egyesület* beadványának mi lesz a sorsa, az nem lehet kétséges senki előtt, aki ismeri az összetételét a hitközség mai előljáróságának és annak elnökét, *Stern Samut*.

HADASTYÁN ÜNNEPÉLY. Vasárnap délelőtt impozáns keretek között hódoltak a hadastyánok néhai *Laufer Ignác* bajtársuk emlékének. *Minker János* elnök parancsnoksága alatt díszszázlőaljjal és a frontharcosok díszszakaszával vonultak ki sírjához, melynél négy bajtárs állt őrt kihúzott karddal. Az izr. hitközség részéről megjelent *Deutsch Zsigmond* dr. elnök, a Nőegylet dr. *Deutsch Zsigmond*-né elnöknő és *Reich Vilmos*né alelnöknő által képviseltette magát. Pontban fél 10 órakor díszkürtjel köszöntötte *Wallenstein Zoltán* dr. főrabbit. A csapatokat imához vezényelték s a gyászszoltár elénekzése után a főrabbi megrázó erejű ünnepi beszédet mondott.

HIREK

SZOMBATI OLVASMÁNY. Zsidó évszázados hagyomány szerint, a kötelező szombati olvasmány a heti szidra. A Pesti Izraelita Hitközség előljárósága a hagyomány szellemében akart csekeledni, amikor a felekezeti lapok útján népszerűsíteni akarta a szidrát. Meg kell állapítani, hogy nem elég sikerrel. A lapokban közölt homiletikai fejtegetések mindig tetszettek, de csak az illető írónak. Éppen ezért fölmerült a terv, hogy minden felekezeti lap a maga módja szerint ismeresse a szidrát. Ez indította meg a „Szombati olvasmány” című rovatunkat, amelyben szűk keretünkhöz képest ismertetni fogjuk a hetiszakasz egy-két gondolatát.

ARANYLAKODALOM. *Wertheimer Lajos*, az ismert fővárosi színházvállalkozó és neje a napokban ünnepelték házasságuk 50. évfordulóját. Az ünneplő házaspárt ez alkalommal a fővárosi zsidó társadalom is elárasztotta szerencsekívánataival. *Wertheimer Lajos* a hitközség és főleg a *Chebra Kadisa* intézményeinél, mint az *Aggokháza* előljárója, fejt ki érdemes működést.

HÓMAN MINISZTER ÜDVÖZLŐ LEVELE. *Hóman Bálint* m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő levélben üdvözölte óbudai *Freudiger Ábrahámot*, az orth. hitközség jubiláló elnökét: Igen tisztelt Elnök úr! Értesültem arról, hogy Nagyságod, mint a budapesti orthodox hitközség elnöke most tölti be e tisztségének 20. esztendejét. Ezen emlékezetes évforduló alkalmából örömmel fejezem ki Nagyságodnak jókívánásaimat, remélve, hogy közhasznú és eredményes tevékenységét a hitközség érdekében még hosszú éveken át fogja kifejteni. Öszinte tisztelettel *Hóman*.

HALÁLOZÁS. *Robitsck Ödön*, a Budapesti Központi Általános Tejcarnok Rt. igazgatója május 1.-én Budapesten elhunyt. A főváros gazdasági életében és a zsidó felekezeti életben egyaránt nagy megbecsülésnek örvendett. Nagy részvét mellett temették május 2.-án. *Hevesi Si-*

mon vezető-főrabbi gyászbeszéde után Lineczky Bernát főkantor énekelt. A temetésen testületileg jelent meg a IX. ker. Nőegylet Rosenberg Sándorné elnökaszonny vezetésével. Az elhunyt neje a Nőegylet áldozatkész vezetőségi tagja.

A XVI. IZR. KÖZSÉGKERÜLET április hó 22.-én tartotta meg Szolnokon tisztújító közgyűlését, melyen megválasztották: községkerületi elnökké dr. Mandel Sándor, a szolnoki hitközség elnöke; elnökhelyettesé Blumenthal Béla, a hatvani hitközség elnöke; a községkerületi bíróság elnökévé dr. Csató Dávid szolnoki ügyvéd, a bíróság elnökhelyettesévé dr. Vajda Lipót hatvani ügyvéd, községkerületi jegyzővé Goldberger Mór (Szolnok), községkerületi pénztárnokká Gróf F. Gyula (Szolnok), előljárókká: dr. Csató Dávid, dr. Fehér Mihály (Szolnok), dr. Barabás Béla (Heves), Kálmán Károly (Túrkeve), dr. Jász Béla (Jászberény), Szőke Zsigmond (Mezőtúr) és dr. Tóth Lajos (Kisujszállás). Községkerületi bírákká kisorsoltattak: dr. Fehér Mihály, Goldberger Mór, Gróf F. Gyula, dr. Neu Dániel, Rosenzweig Ede, Schwartz Dezső és Sugár Adolf (Szolnok), Szőke Zsigmond (Mezőtúr), Kálmán Károly (Túrkeve), dr. Schück Gyula, dr. Tóth Lajos (Kisujszállás), Berger Vilmos (Jászberény).

VÁLASZTÁS A NYIREGYHÁZI STAT. HITKÖZSÉGBEN. A nyiregyházi status-quo izr. hitközségnél az új alapszabályok életbelépése folytán általános tisztújítás volt. Elnökké ismét Bodor Zsigmond nagybirtokos választott, ki már 13 éve tölti be páratlan rátermettséggel, s a hitköz-

ség egész egyetemének elismerő hálájától és meleg szeretetétől körülvéve ezt a tisztséget. Alelnök dr. Landau Ernő ügyvéd.

A VIII-IX. KER. IZR. NŐEGYLET május 1.-én tartotta 37-ik évi rendes közgyűlését igen nagy és előkelő közönség jelenlétében. Ugy Budapest jótékonyági osztályának képviselőit, mint a felekezeti élet reprezentánsait láttuk itt együtt Rosenberg Sándorné elnöki megnyitója után Herczeg Árminné terjesztette elő főtitkári jelentését. A pénztári kimutatás és számvizsgálók jelentésének előterjesztése után megejtették a tisztújítást. Ezután dr. Zahler Emil ügyv. elnök mondott beszédet, majd Rosenberg Sándorné elnökasszony köszönte meg a meleg ovációkat és a szeretet megnyilvánulásait, amellyel elhalmozták. Felszólaltak még Rózay Jenő, dr. Farkas József körzeti rabbi, Vas Lajos, a Páva utcai templomkörzet elnöke és Sziklaváry titkár. A közgyűlés Rosenberg Sándorné és dr. Zahler Emil ünneplésével ért véget.

Dr. VÖLGYESI FERENC, a közismert idespecialista, pszichiáter, aki a gyakorlati orvoslás terén oly hámulatatos sikereket ért el, az orvosi irodalomban is állandóan kitűnő munkákkal igyekszik a hazánkban úgyszólván kizárólagosan alkalmazott eredményes therapiát népszerűsíteni. A kiváló orvostudósnek egyik legértékesebb munkája az: „Üzenet az ideges embernek“. Ez a munka a laikus közönség számára íródott és annak elolvasása sok ezer idegbeteg embernek nyújtott enyhülést, megnyugvást. Amint most értesülünk, Anglia egyik legnagyobb kiadócége Londonban a kiváló munkát angolra fordíttatja és saját kiadásában megjelenteti. Öszintén örülünk a kiváló orvos, emberbarát sikerének, amely egyben a numerus clausus ellen egy hatalmas érv.

DÉVAI KÁROLY dr. fővárosi ügyvéd eljegyezte Erdős Böskört, Erdős József hirdetőirodatulajdonos leányát. (Mindenkülön értesítés helyett.)

A BETHLENTÉRI TEMPLOMEGYESÜLET május 6-ikán tartotta évi közgyűlését a tagok nagy érdeklődése mellett. Elek Artur elnöki megnyitója után Kanizsai Dezső nagy beszéd keretében terjesztette elő az elnöki jelentést. Részleges tisztújítás is volt, alelnökké megválasztották Egri Izidort, Frankl Lászlót, Kecskeméti Árpádot, Monat Dezsőt, pénzügyi előljárónak Günberger Elemért, pénztárosnak Strelinger Hugót. Dr. Fejes Ferenc felszó-

A Budapesti Központi Általános Tejcsernok Rt. igazgatósága, felügyelőbizottsága, tisztviselői és munkásai fájdalommal tudatják, hogy

Robicsek Ödön

a vállalat ügyvezető-igazgatója és igazgatóságának tagja

munkás életének 56. évében, folyó hó 1.-én elhunyt.

A megboldogult mindenkor a legnagyobb odaadással munkálkodott vállalatunk javán és nemes egyéniségéért, jóságos szívéért mindannyiunk szeretete és megbecsülése vette körül.

Temetése 1934. május hó 2-ik napján, d. u. fél 5 órakor volt a rákoskeresztúri izr. temető halottasházából.

Emlékét kegyettel fogjuk őrizni!

Budapest, 1934. május 1.-én.

Tekintse meg a
FILTEX
kiállítását a
Budapesti
Nemzetközi Vásáron!

lalására dr. Schwarcz Benjámín rabbi adta meg a választ. A közgyűlés lelkes egyhangúsággal fogadta el az előterjesztéseket és ezzel a gyűlés véget ért.

A MIKÉFE KULTURDÉLUTÁNJA SZÉKESFEHÉRVÁROTT. Április hó 22.-én igen sikerült kulturdélutánt tartott a Mikéfe Székesfehérvárott. A hitközség tanácssterme zsúfolásig megtelt az ügy iránt lelkesedő közönséggel. A bevezető beszédet a hitközség közszeretben álló fő-rabbija, dr. Hirschler Pál tartotta. Az egyesület történetét Kertész Ödön egyesületi igazgató ismertette, majd dr. Polvák Béla tartott előadást a magyar zsidóságnak a mezőgazdaság terén való szerepéről. Dr. Friedmann Ignác beszédében javaslatot tett egy zsidó mezőgazdasági iskola létesítésére a Mikéfe keretében. Dr. Rajna Tibor, a kertésztelep vezető tanára vetített képekkel ismertette az egyesület intézményeit.

MOLNÁR JENŐ SÍRKŐAVATÁSA. A „Borsszem Jankó” volt főszerkesztőjének, a kiváló írónak, a tavaly tragikus hirtelenséggel elhunyt dr. Molnár Jenőnek sírkövét vasárnap, április hó 22.-én avatták fel nagy gyászoló közönség jelenlétében a rákoskereszturi temetőben. A gyönyörű sírkő Lányi Dezső szobrászművész alkotása és méltó hirdetője dr. Molnár Jenő feledhetetlenül bájos egyénisége emlékének. A gyászszertartás énekszámait Linetzky főkátor végezte, a nagy kórus élén, gyászbeszédet dr. Hevesi Simon vezető-főrabbi mondott. A szinpadi szerzők nevében Boross Elemér, a Demokratapárt nevében dr. Vázsonyi János, a „Fészek” Klub nevében Győző Lajos, és a szakírók egyesülete nevében Schubert Lajos mondtak emlékbeszédeket.

A KÖZÉPISKOLÁS KÉZILABDA BAJNOKSÁGOT AZ IZR. REALGIMNÁZIUM NYERTE. A középiskolák ifjúsága élénk részt vesz a kézilabda-sportban. Már negyedik éve játszanak az egyes középiskolák a KISOK budapesti kerületének bajnokságáért, melynek küzdelmei most fejeződtek be. Az Izr. reál gimnázium, mely Dückstein Zoltán testnevelési tanár vezetésével eddig is vezető szerepet játszott az ifjúsági kézilabda-sportban, a Baross felsőker. iskolát 7:1 és a Szent Imre gimnáziumot 1:0 arányban legyőzve, szép küzdelmek után nyerte az idei bajnokságot.

A VAC VIVÓVERSENYE. A Vivó és Atlétikai Club házi versenyének 8-as döntőjében Vesel István győzött, aki az első helyért vívott végküzdelemben 5:4 arányban szép és heves küzdelem után győzte le dr. Gergely Andrást. 5-ik lett Popper Sándor, 4-ik Farkas Endre, 5-ik dr. Nagy Ernő. A jury nehéz tisztét Kósa Miklós (Hungária VC) elnöklete alatt kifogástalanul végezte. A díjkiosztás ünnepélyes keretek között előkelő közönség jelenlétében történt meg.

NYILATKOZAT. B. lapjuknak április hó 21. számában, a 13-ik oldalon megjelent közleménye nem fedi a valóságot és csak téves információkon alapulhat. Uj-Mátyásföldön ugyanis sohasem alakult Szekeres Jenő elnöklete alatt imaegyesület. Ilyen tehát panasz tárgyát sem képezhette és nem kerülhetett a VI. községkerületi bíróság elé. A valóság az, hogy Mátyásföld izraelita lakossága elszakadván Cinkotától, 1933. május hó 7.-én tartott alakuló közgyűlésén egyhangulag kimondotta a Mátyásföldi Izraelita Fiókhitközség megalakulását. Ugyancsak ezen a közgyűlésen választotta meg Szekeres Jenőt a hitközség első elnökéül. Ezen alakuló közgyűlés, valamint az utána következő közgyűlések határozatait panasszal támadták meg. Ezen panaszt azonban a VI. izraelita községkerületi bíróság, mint alaptalant, elutasította. Fogadja Szerkesztő úr nagyrabecsülésünket és vagyunk hittestvéri üdvözlettel: Mátyásföldi Izraelita Fiókhitközség. Szekeres Jenő elnök, Dr. Bánert István titkár.

HELYREIGAZÍTÁS. Pázmándy Dénes felkért bennünket a következő helyesbítésre: Nem Majthényi István, hanem báró Majthényi Izidor lőtte keresztül Verhovay Gyulát.

Felolós szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zich, Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.
Postatakarékszám 16.760

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09.